

Möte med Rådet för den officiella statistiken
2005-02-25, punkt 7 rev.

Ökad tillgänglighet till den officiella statistiken
Slutrapport från arbetsgruppen för elektronisk publicering

Möte med Rådet för den officiella statistiken
2005-02-25, punkt 7 rev.

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
2. Förslag till beslut av Rådet för den officiella statistiken	4
3. Kvalitetskomponenter av relevans vid publicering	5
4. Vägledningen 24-timmarswebben 2.0	5
5. Förbättrad åtkomst till den officiella statistiken	6
6. Användarstudier	7
7. Riktlinjer för statistiksidor	7
8. Produktsidorna	10
9. Åtkomst till icke-officiell statistik	10
10. Ny teknik, infrastruktur, metadata, myndighetsövergripande publicering	11
11. Publiceringsplanen	11
12. Offentliggörande och publicering	12
13. Upplysningstjänster	12
14. Pris för bra elektronisk publicering	12
15. Direktiv	13
Referenser	14

Möte med Rådet för den officiella statistiken
2005-02-25, punkt 7 rev.

1. Inledning

Den elektroniska förvaltningen är en prioriterad fråga för regeringen och vägledning för 24-timmarswebben har varit en viktig utgångspunkt för arbetet med föreliggande rapport. Slutmålet, det fjärde steget i 24-timmarsstrappan, innebär att gränserna mellan de olika statistikansvariga myndigheternas statistik blir genomskinliga och att uppgiftslämnaren och användaren upplever att hon går till ett enda ställe för att lämna uppgifter eller för att få fram den statistik hon behöver. Vi får därmed en ökad användning och bättre förståelse för den officiella statistiken. En nödvändig förutsättning för att detta skall uppnås är att de statistikansvariga myndigheterna samverkar.

Systemet för den officiella statistiken består idag av tjugofem olika myndigheter. De flesta myndigheterna har en särskild statistiksida på sin webbplats där myndighetens officiella statistik och annan statistik från myndigheten presenteras. Det finns inga för statistiksystemet gemensamma regler för statistiksidadornas innehåll, struktur, begrepp, sökord, tekniska format, etc. Webbplatserna hålls ihop i ett allmänt nätverk, Svenska Statistiknätet (SSN). SSN förvaltas av SCB, som enligt sin instruktion är central förvaltningsmyndighet för den officiella statistiken och för annan statlig statistik. Antalet besökare på SSN:s ingångssida motsvarar tre procent av antalet besökare på SCB:s webbplats.

På ingångssidan på SCB:s webbplats finns en rubrik ”Statistik efter ämne” från vilken besökaren kan söka sig fram till en specifik s.k. produktsida som har en standardiserad grundstruktur. Från produktsidan finns en länk till statistiken eller till den statistikansvariga myndigheten.

SCB har på sin webbplats också utvecklat ett antal specialingångar där statistik sammanställts för en viss målgrupp eller inom ett visst bredare ämnesområde, t.ex. Klassrummet och Sveriges ekonomi. Specialingångarna består i regel av länkar till aktuell statistik som kan finnas på olika myndigheter.

I föreliggande rapport lämnar arbetsgruppen för elektronisk publicering 10 förslag till hur vi inom systemet för den officiella statistiken kan ta oss uppåt i 24-timmarsstrappan. Vid utarbetandet av förslagen har kostnadseffektiviteten varit en viktig faktor. Resurserna är knappa hos alla myndigheter och även hos SCB som central förvaltningsmyndighet. En strävan har varit att inte uppfinna hjulet på nytt utan titta på vad som finns färdigt och försöka få fram väl förankrade och robusta förslag utifrån detta.

I rapporten ges bakgrund till förslagen och ytterligare en del förslag som inte utformats i detalj. Dessa föreslås behandlas av den nya arbetsgrupp under rådet som föreslås fortsätta arbetet med tillgänglighetsfrågor.

Möte med Rådet för den officiella statistiken
2005-02-25, punkt 7 rev.

2. Förslag till beslut av Rådet för den officiella statistiken

1. Arbetsgruppen som tagit fram denna rapport har arbetat i två år och tagit fram en rad förslag till förändringar i publiceringen av officiell statistik. En ny fas är förestående där förslagen skall implementeras, utvärderas och vidareutvecklas. Det är värdefullt att få in fler statistikansvariga myndigheter i arbetet. En ny arbetsgrupp för elektronisk publicering inrättas. Den nya arbetsgruppen skall arbeta enligt direktiv i föreliggande rapport och lämna slutrapport till rådet i oktober 2006.
2. Svenska statistiknätet (SSN) läggs ned senast 2005-07-31. Myndigheternas statistiksidor tillsammans med "Statistik efter ämne" och produktsidorna på SCB:s webbplats skall vara det allmänna nätverk via vilket statistiken sprids.
3. Den nya arbetsgruppen skall ta fram information om den officiella statistiken, om statistiksystemet och om Rådet för den officiella statistiken. Informationen publiceras på SCB:s webbplats när SSN läggs ned och myndigheterna kan från sina statistiksidor länka till denna information.
4. Den nya arbetsgruppen skall ta fram ett förslag till hur man kan informera användarna om hur de når all officiell statistik.
5. De riktlinjer som presenteras i denna rapport skall gälla för myndigheternas statistiksidor.
6. Den nya arbetsgruppen skall lämna synpunkter på SCB:s förslag till ändringar i innehåll och struktur för publiceringsplanen för den officiella statistiken.
7. Ämnesområden och statistikområden som inte ingår i den officiella statistiken kan finnas med i nätverket efter noggrann prövning liksom produkter som inte ingår i den officiella statistiken och statistik från myndigheter som inte har något statistikansvar. All statistik som har produktsidor i det allmänna nätverket bör också ha en aktuell Beskrivning av statistiken. Prövningen bör göras av SCB i samråd med övriga statistikansvariga myndigheter.
8. Belöning för ett gott exempel på hur tillgängligheten till den officiella statistiken kan öka skall delas ut vid rådets årliga konferens 10-11 november 2005. Exemplet skall presenteras vid konferensen. Förslag på goda exempel som borde belönas lämnas av myndigheterna till rådets sekretariat. Arbetsgruppen för elektronisk publicering avgör vilket förslag som skall belönas.
9. Rådet rekommenderar att SCB gör en översyn av Föreskrifter och allmänna råd för offentliggörande m.m. av officiell statistik och att den nya arbetsgruppen för elektronisk publicering medverkar i arbe-

Möte med Rådet för den officiella statistiken
2005-02-25, punkt 7 rev.

tet. Översynen bör avse dels principer för offentliggörandet dels relationen till de riktlinjer som tagits fram och som kommer att vidareutvecklas. Rådet rekommenderar vidare att förslag till föreskrifter presenteras för rådet i anslutning till slutrapporten i oktober 2006.

10. Den nya arbetsgruppen för elektronisk publicering föreslås fortsätta arbete med frågor om samordning, t.ex. uppfyllandet av riktlinjerna i Vägledningen för 24-timmarswebben, frågor om elektroniskt informationsutbyte, policy för länkningar, produktsidornas utseende och struktur, policy för vad som kan finnas med i nätverket, sam användning av statistik, Data Warehouse-teknik, samordning av variabler och definitioner inom statistiken, gemensamma sökord, ämnesordlistor, söksystem, riktlinjer för utformning av tabeller, riktlinjer för hantering av bortfall, struktur för specialingångar, riktlinjer för arkivering, Frequently asked questions (FAQ) och upplysningstjänster, användarstudier etc. allt med hänsynstagande till befintliga tekniska plattformar och till att myndighetens statistiksidor måste vara anpassad till respektive myndighets uppgift.

3. Kvalitetskomponenter av relevans vid publicering

I Meddelanden i samordningsfrågor (MIS 2001:1), utgivet av SCB, redovisas Kvalitetsbegrepp och riktlinjer för kvalitetsdeklaration av officiell statistik.

En av huvudkomponenterna i kvalitetsbegreppet för officiell statistik är *Tillgänglighet och förståelighet*. Komponenten omfattar delkomponenterna Spridningsformer, Presentation, Dokumentation, Tillgång till primärmaterial och Upplysningstjänster. En annan huvudkomponent i kvalitetsbegreppet, av relevans vid publicering, är *Aktualitet*. Den består av Frekvens, Framställningstid och Punktlighet.

Statistikens tillgänglighet berörs i statistiklagen, i statistikförordningen och i SCB:s instruktion samt i Föreskrifterna för offentliggörande m.m. av officiell statistik. Någon definition av begreppet tillgänglighet ges inte. Komponenten Aktualitet berörs inte explicit i regelverket som nämns ovan förutom att det i föreskrifterna sägs att officiell statistik skall offentliggöras så snart den är framställd.

4. Vägledningen 24-timmarswebben 2.0

”Vägledningen 24-timmarswebben 2.0” fastställdes av Nämnden för elektronisk förvaltning den 9 juni 2004. Syftet med vägledningen är att ge ”...anvisningar som inte är bindande, men som avses vara gemensamma för förvaltningen, och som syftar till att skapa förutsättningar för att den offentliga sektorns webbplatser ska uppnå visionen om 24-timmarsmyndigheten.” Det fjärde steget i den s.k. 24-timmarsstrappan ”innebär att gränserna mellan de olika instanserna inom offentlig sektor och andra samhällseliga instanser blir genomskinliga och att användaren bara skall behöva gå till ett ställe för att hantera sitt ärende eller sin information, också när flera myndigheter är

Möte med Rådet för den officiella statistiken
2005-02-25, punkt 7 rev.

ansvariga. Det skall vara möjligt att genomföra hela sitt ärende på webbplatsen, inklusive de ekonomiska transaktioner som krävs.”

En genomgång av den av Statskontoret publicerade ”Vägledningen för 24-timmarswebben 2.0” bör göras för att lyfta fram riktlinjer som är viktiga för det allmänna nätverket och för att se hur man kan gå vidare för att uppfylla fjärde steget i 24-timmarstrappan.

5. Förbättrad åtkomst till den officiella statistiken

Utifrån diskussioner i samarbetsgruppen StatistikAnsvariga Myndigheter Publicerar (SAMPUB) bildades år 1997 en särskild arbetsgrupp inom de statistikansvariga myndigheterna för att utveckla ett elektroniskt nätverk för den officiella statistiken. Det nya elektroniska nätverket fick namnet Svenska Statistiknätet (SSN) och skulle vara en startplats för navigering till all svensk officiell statistik och därmed öka dess tillgänglighet. Användaren slussas via ämnesområden och statistikområden direkt till den ansvariga myndigheten.

En annan utgångspunkt för navigering är idag att gå in på SCB:s webbplats och söka på ”Statistik efter ämne”. Användaren slussas då via produktsidorna, som innehåller viss basinformation om produkten, till den myndighet som är ansvarig för just den statistiken.

En studie av antalet besök på SSN respektive på SCB:s webbplats omfattande perioden januari t.o.m. oktober 2003 visade att SCB:s webbplats hade 2,2 miljoner besökare och SSN hade 75 000.

Det är troligt att när en användare behöver statistik så går hon i första hand till SCB:s webbplats eftersom varumärket SCB är känt hos användarna. De andra statistikansvariga myndigheterna förknippas i första hand med sina respektive sakområden. Det är också troligt att fler webbplatser har länkar till SCB:s webbplats än till SSN. ”Statistik efter ämne” och produktsidorna på SCB:s webbplats genererar därför troligen fler besökare till de andra myndigheternas webbplatser än vad SSN gör.

SSN fyllde tidigare en funktion när ”Statistik efter ämne” och produktsidorna inte fanns och SCB:s webbplats endast gav tillgång till SCB:s statistik och det inte heller fanns kraftfulla allmänt tillgängliga sökverktyg.

Arbetsgruppen har bedömt att ur tillgänglighetssynpunkt är det idag tillräckligt med ”Statistik efter ämne”, produktsidorna samt de andra myndigheternas statistiksidor som ingångar. Ännu en ingång (SSN) till statistiken skapar snarare förvirring hos användarna i stället för att underlätta sökandet efter efterfrågad statistik. Dessutom medför det en extra kostnad för systemet för den officiella statistiken att hålla en särskild ingång.

Den nya arbetsgruppen bör fundera på hur man kan lansera den nya ingången för all officiell statistik.

Möte med Rådet för den officiella statistiken
2005-02-25, punkt 7 rev.

6. Användarstudier

De olika myndigheterna har alla sina särskilda användare men återkommande användare för i princip alla myndigheter är riksdag, regering, kommuner, landsting, länsstyrelser, intresseorganisationer, forskare och studerande, massmedia samt allmänheten. Dessa kategorier kan vara intresserade av statistik från flera myndigheter. Det är en fördel om användaren känner igen sig när hon kommer till en ny webbplats.

För att få en uppfattning om hur användarna ser på statistiksystemet i sin helhet behövs någon form av mätningar vad avser deras syn på kvaliteten, på tillgängligheten och på användbarheten. Det vore värdefullt om vi kunde hitta något eller några mätinstrument som kunde användas av alla statistikansvariga myndigheter.

7. Riktlinjer för statistiksidor

Utgångspunkten är att varje myndighet även i fortsättningen skall ha ett eget gränssnitt för statistiksidor och de skall inte behöva ändra sin tekniska plattform. För att statistikanvändaren skall känna igen sig oavsett vilken webbplats hon besöker bör terminologin i så stor utsträckning som möjligt vara gemensam och viss information bör ha en för alla myndigheter gemensam utformning. Riktlinjerna nedan skall således ses som ett "basutbud" och varje myndighet har möjlighet att lägga till myndighetsspecifik information på statistiksidan.

Nedan redovisas först ett antal paragrafer hämtade från lag, förordning och föreskrifter som uttrycker krav på offentlighöret och övrig publicering av officiell statistik. Dessa är tvingande. Därefter ges nedan ett antal riktlinjer. Riktlinjerna är ett *komplement till* lagen, förordningarna och föreskrifterna och är inte ett bindande krav men målet för samordningen är naturligtvis att alla myndigheter följer riktlinjerna om det inte finns särskilda skäl mot detta.

Lag, förordning och föreskrifter

1. När officiell statistik görs tillgänglig skall den vara försedd med beteckningen Sveriges officiella statistik eller den symbol som framgår av bilaga till denna lag.Lag om den officiella statistiken (SFS 2001:99) 4§.
2. Den officiella statistiken skall av de statistikansvariga myndigheterna hållas allmänt tillgänglig i elektronisk form genom ett allmänt nätverk.Förordning om den officiella statistiken (SFS 2001:100) 13§.
3. Individbaserad officiell statistik skall vara uppdelad efter kön. Förordning om den officiella statistiken (SFS 2001:100) 14§.
4. Myndighet som ansvarar för officiell statistik skall upprätta aktuella beskrivningar av statistiken.Beskrivningarna skall offentliggöras och hållas allmänt tillgängliga samtidigt med och i anslut-

Möte med Rådet för den officiella statistiken
2005-02-25, punkt 7 rev.

ning till den officiella statistiken. Statistiska centralbyråns föreskrifter för offentliggörande m.m. av officiell statistik. (SCB-FS 2002:16) 1§.

5. Officiell statistik skall offentliggöras så snart den är framställd. Statistiska centralbyråns föreskrifter för offentliggörande m.m. av officiell statistik. (SCB-FS 2002:16) 2§.
6. Officiell statistik skall innehålla en översättning till engelska i sådan utsträckning att engelsktalande användare kan bilda sig en uppfattning om statistikens huvudinnehåll. Statistiska centralbyråns föreskrifter för offentliggörande m.m. av officiell statistik. (SCB-FS 2002:16) 5§.
7. Hos en myndighet som ansvarar för officiell statistik skall det finnas en årlig publiceringsplan för den officiella statistik som myndigheten ansvarar för. Planen skall löpande uppdateras. Statistiska centralbyråns föreskrifter för offentliggörande m.m. av officiell statistik. (SCB-FS 2002:16) 6§.
8. Beskrivningarna av statistiken, som offentliggörs samtidigt med den officiella statistiken, utformas enligt mall som SCB tillhandahåller. Kvalitetsdeklarationen i beskrivningarna av statistiken bygger på det kvalitetsbegrepp med riktlinjer för kvalitetsredovisning som SCB tagit fram (MIS 2001:1). Kravet på att beskrivningarna av statistiken skall vara aktuella förutsätter att de upprättas i anslutning till att ny statistik offentliggörs.Kvalitetsdeklaration av sekundärpublicerad statistik (t.ex. årsböcker som innehåller offentliggjord statistik från flera källor) bör ske genom angivande av källor. Statistiska centralbyråns föreskrifter för offentliggörande m.m. av officiell statistik. (SCB-FS 2002:16) Allmänt råd till 1§.

Riktlinjer för myndigheternas statistiksidor

1. Utformningen och presentationer bör alltid ha ett användarperspektiv.
 - ✓ Det bör klarläggas vilka de viktigaste målgrupperna är.
 - ✓ Presentationen av statistiken skall vara baserad på dialog med de viktigaste användarna.
 - ✓ Behoven för den minst statistikvana gruppen bör beaktas.
2. På myndighetens ingångssida bör finnas en länk som heter Statistik och som går till en särskild statistiksida på myndighetens webbplats.
3. Statistikprodukternas officiella namn, d.v.s. det namn som redovisas i rådets årliga rapport, bör användas vid redovisning på statistiksidan för att det alltid skall vara klart för användarna vilken produkt eller undersökning det är frågan om. Om man vill föra fram namnet på en speciell publikation bör det kopplas ihop med produktnamnet, t.ex. genom att ha publikationsnamnet som en underrubrik, så att användarna förstår från vilken produkt eller undersökning innehållet i publikationen härrör från.
4. Möjligheter till fritextsökning bör finnas på statistiksidorna.

Möte med Rådet för den officiella statistiken
2005-02-25, punkt 7 rev.

5. Publiceringsformat bör användas som gör att statistikresultaten kan ses direkt och för att användarna också skall kunna ladda ner materialet i andra vanligast förekommande format för vidarebearbetning. Databaser kan ha särskilda format.

6. Följande rubriker och länkar bör finnas på myndighetens statistiksida:
 - **Statistik efter ämne**; statistikförordningens ämnesområden och statistikområden som är relevanta för myndigheten med tillägg för myndighets specifika områden.

 - **Andra statistikkällor**; länk till källor som är specifika för det egna området inklusive internationell statistik. Länklistorna bör struktureras på ett enhetligt sätt vid de olika myndigheterna.

 - **Publiceringsplan** för myndighetens produkter. En länk till publiceringsplanen för all officiell statistik bör också finnas.

 - **Pressmeddelanden**; myndighetens pressinformation om statistik.

 - **Sveriges Officiella Statistik (eller SOS-loggan)**; en länk till denna information på SCB:s webbplats. Se förslag nedan.

 - **Beskrivningar av statistiken**.

 - **Frågor och synpunkter**; en e-postadress via vilken användaren kan ställa frågor om eller ge synpunkter på statistiken. Brevlådan för e-post bör alltid bevakas. Det bör också vara möjligt att nå ansvariga för olika statistikprodukter via telefon. En sådan kontaktperson finns alltid i Beskrivningen av statistiken.

Information om Sveriges Officiella statistik på SCB:s webbplats

Vad är officiell statistik?

Sammanfattande beskrivning av vad den officiella statistiken står för enligt reglering i lag och förordning samt i riktlinjer för beslut om innehåll och omfattning av den officiella statistiken och i de kommande riktlinjerna för tillräcklig kvalitet. Här beskrivs tydligt vad som skiljer officiell statistik från annan statistik.

Statistikansvariga myndigheter

En beskrivning av vad det innebär att vara statistikansvarig myndighet enligt reglering i lag och förordning.

Rådet för den officiella statistiken

Möte med Rådet för den officiella statistiken
2005-02-25, punkt 7 rev.

Reglering av rådet i lag och förordning, rådets arbetsordning, rotationsprinciper, rådets aktuella sammansättning, vad rådet har gjort.

Lagar, förordningar, föreskrifter, riktlinjer m.m.

Länk till alla lagar och regler för den officiella statistiken.

Länk till all officiell statistik

Här finns en lista över aktuella produkter i den officiella statistiken med länk till produktsidan.

8. Produktsidorna

Begreppet statistikprodukt används vid avgränsning av statistiken. I princip kan en statistikprodukt likställas med en statistisk undersökning. Detsamma gäller vanligen även för förhållandet mellan en rutin för insamling av administrativa uppgifter och en statistikprodukt. En speciell typ av statistikprodukter är s.k. sekundärpubliceringar, t.ex. en årsbok som innehåller sammanställningar av statistik från flera statistikprodukter.

Observera att begreppet produkt används för att beskriva en byggsten i det svenska systemet för den officiella statistiken. I kommunikation med användarna kan begreppet undersökning, register, enkät eller annat tillämpligt begrepp användas.

Om man i dag söker på ”Statistik efter ämne” på SCB:s webbplats kommer man till de s.k. produktsidorna för i princip alla produkter inom den officiella statistiken. För de produkter som SCB producerar omfattar produktsidorna pressmeddelanden, dokumentationer, vissa efterfrågade tabeller, diagram, länkar till publiceringsplaner, publikationer och databaser m.m. För produkter som produceras av en annan myndighet innehåller sidorna vanligen endast länk till Beskrivning av statistiken och till myndighetens webbplats. Ur användarsynpunkt är de här produktsidorna värdefulla då de ger information om alla produkter inom den officiella statistiken på ett strukturerat sätt. Värdet av produktsidorna skulle öka om de statistikansvariga myndigheterna bygger ut informationen för sina produkter, ser till att länken från produktsidan går direkt till aktuell statistik på myndighetens webbplats och svarar för att informationen alltid är aktuell. I ansvaret för en produktsida bör också ingå att ta fram lämpliga sökord för produkten.

9. Åtkomst till icke-officiell statistik

Enligt SCB:s instruktion skall centralbyrån särskilt ”svara för samordning av den statliga statistikproduktionen samt verka för samordning mellan statlig och annan statistikproduktion.” Det här är en markering av att det är viktigt att även samordna statistik som inte är officiell varför det föreslås att icke-officiell statistik skall kunna göras tillgänglig på samma sätt som den officiella statistiken, d.v.s. om det finns en produktsida skall också en aktuell Beskrivning av statistiken finnas. Det här avser också statistik från icke-statistikansvariga myndigheter. Ytterligare ämnesområden kan behöva införas under ”Statistik efter ämne” dock efter noggrann prövning för att inte få

Möte med Rådet för den officiella statistiken
2005-02-25, punkt 7 rev.

en alltför spretig eller icke-robust struktur. I vissa fall kan det handla om statistik som på sikt kommer att bli officiell statistik men som i dagsläget är under utveckling. Prövningen bör göras av SCB, som central förvaltningsmyndighet för den officiella statistiken och annan statlig statistik, i samråd med andra statistikansvariga myndigheter.

10. Ny teknik, infrastruktur, metadata, myndighetsövergripande publicering

Man bör i det fortsatta samarbetet inom ramen för rådets verksamhet följa arbetet i Nämnden för elektronisk förvaltning som ansvarar för Vägledning 24-timmarswebben och som har till uppgift att stödja utvecklingen av ett säkert och effektivt elektroniskt informationsutbyte mellan myndigheter och mellan myndigheter och enskilda. Man bör titta på principer för länknings- och sträva efter automatisk behandling av länkar i stället för manuell. Man bör titta på hur myndigheternas statistiksidor kan kommunicera med varandra och hur statistik på olika sidor skall kunna sammanvändas t.ex. genom att en viss information har samma format på alla statistiksidor och automatiskt kan samlas in och sammanställas och t.ex. genom att Data Warehouse-tekniken utvecklas. I det fortsatta arbetet bör man också titta på möjligheten att skapa ett gemensamt söksystem för hela statistiksystemet.

Förutsättningarna för att resultatet av en sökning på Internet med de allmänt tillgängliga sökmotorerna skall vara oberoende av på vilken webbplats statistiken publiceras är att myndigheterna kommer överens om vilka termer de skall använda på sina statistiksidor så att en viss företeelse har samma namn på de olika webbplatserna. Sökmotorerna förstår inte att det rör sig om samma företeelse om den har olika namn och det är risk att användarna också tror att det rör sig om olika företeelser. Här handlar det både om termer som avser struktur och administration och om termer som avser själva innehållet i statistiken. I arbete med utarbetandet av lista över termer bör lämpligen representanter från informations- och biblioteksenheter vid de olika myndigheterna medverka.

Man bör också titta på riktlinjer för utformning av tabeller, riktlinjer för hantering av bortfall, riktlinjer för användarstudier, riktlinjer för arkivering etc.

En myndighet bör inom sitt verksamhetsområde verka för samlad publicering av statistik för målgrupper som har behov av ämnesområdesövergripande statistik och inbjuda andra myndigheter till samarbete omkring detta. Detta kan göras med specialingångar och länknings- eller på sikt genom att data hämtas automatiskt från olika webbplatser.

11. Publiceringsplanen

Enligt SCB:s instruktion skall rådet sammanställa en årlig publiceringsplan. En publiceringsplan för hela den officiella statistiken har utformats inom ramen för den nuvarande arbetsgruppens arbete. De statistikansvariga myndigheterna lämnar i slutet av året uppgifter om planerad publicering för det kommande året till SCB som svarar för att ta fram och fastställa planen. Den

Möte med Rådet för den officiella statistiken
2005-02-25, punkt 7 rev.

statistikansvariga myndigheten rapporterar fortlöpande till SCB om revideringar av publiceringstidpunkter och om faktiskt datum för publicering. Vid årets slut finns därmed en förteckning över allt som har publicerats under året. Från produkten i publiceringsplanen finns en länk till produktsidan. Uppgifterna i publiceringsplanen om planerad publicering och om faktiskt datum för publicering används för beräkning av punktlighet och framställningstid, vilket är två viktiga indikatorer på kvalitetskomponenten Aktualitet.

Publiceringsplanen är inte helt lättillgänglig i sin nuvarande utformning. Förslag till ytterligare förenklingar bör tas fram i det fortsatta arbetet. Presentationen av vad som redan offentliggjorts behöver förbättras. Publiceringsplanen bör kunna sorteras på minst tre olika sätt: 1) Vad publiceras nästa vecka? 2) Vad publiceras av myndigheten? 3) Vilka produkter publiceras inom ett visst ämnesområde?

12. Offentliggörande och publicering

Enligt de allmänna råden i anslutning till Statistiska centralbyråns föreskrifter för offentliggörande m.m. av officiell statistik sker offentliggörande ”då statistiken för en viss tidsperiod publiceras första gången. Det är viktigt för syftet med och förtroendet för den officiella statistiken att den offentliggörs så snart som möjligt efter det att den är framställd. En lika behandling av användarna förutsätter att statistiken blir tillgänglig för alla användare vid samma tidpunkt.” De här råden står i motsättning till behovet av att ”marknadsföra” statistiken t.ex. genom att skriva en tidningsartikel där ännu ej offentliggjord statistik används som underlag eftersom tidningar ofta har kravet att de skall vara först med nyheten. Den här frågan behöver diskuteras vidare då det är viktigt att de allmänna råd och riktlinjer som gäller för statistiksystemet också är lätta att tillämpa av myndigheterna.

13. Upplysningstjänster

Alla myndigheter bör underlätta för användarna att ställa frågor om statistiken. Frågor som kommer in men som inte kan besvaras av myndigheten bör skickas till relevant myndighet. Till SCB:s informationsservice kan allmänheten ställa frågor om statistik via Internet, telefon eller fax. Mer omfattande frågor som berör en annan myndighets statistik vidarebefordras av SCB till berörd myndighet. Under 2004 besvarade SCB 22 000 frågor. Möjligheter till ökat samarbete mellan myndigheterna i den här frågan bör studeras.

14. Pris för bra elektronisk publicering

En belöning för bra elektroniska publicering av statistik har syftet att sprida goda idéer, att uppmuntra förbättringar och utveckling av myndigheternas statistiksidor och statistikpresentationen. Det finns idag åtminstone två olika priser i Sverige där man inom ramen för de priserna kunde dela ut ett pris för bra elektronisk publicering av statistik: Statistiska föreningens pris ”Årets statistiker” och ”Guldlänken” som arrangeras av Statskontoret tillsammans med några olika organisationer.

Möte med Rådet för den officiella statistiken
2005-02-25, punkt 7 rev.

Det är dock inte möjligt att inom ramen för de priserna få tillräckligt fokus på statistikpresentation och publicering. Fokus på de frågorna är särskilt viktig under de första åren med arbete för utveckling av det nya allmänna nätverket.

Bedömningsgrunder för ett pris för bra elektronisk publicering

Perspektivet skall vara användarens. Bedömningen gäller användarstödet utformning. En rimlig del av rekommendationer och råd för 24-timmarswebben bör vara uppfyllda. Grundläggande krav måste också vara uppfyllda vad avser datakvalitet och metadata.

Exempel på punkter för bedömning är

- Uppfyllandet av Riktlinjer för statistiksidor
- Presentation av innehållet
- Grafisk form
- Navigation
- Interaktiva databaser
- Flexibilitet i uttagsformat/presentation
- Lättillgängliga metadata
- Bra hjälpmedel
- Stöd för analys

En kriterielista bör utarbetas där en redovisning av hur kriterierna uppfylls vid nomineringen.

Procedur för priset

Att instifta ett pris i gängse mening med en omfattande nomineringsprocedur, jury etc. har bedömts alltför kostnadskrävande. En alternativ användning av resurserna t.ex. i form av fler arbetsgrupper, seminarier etc. bedöms ha en större effekt på tillgängligheten på sikt. Men det är ändå positivt med goda exempel som inspiration för andra, varför en förenklad procedur förslås. De statistikansvariga myndigheterna kan anmäla sina goda exempel till rådets sekretariat varefter förslagen behandlas i den nya arbetsgruppen för elektronisk publicering. Arbetsgruppen väljer ut ett exempel som belönas och presenteras på den årliga konferensen. Arbetsgruppen skall i sin slutrapport till rådet utvärdera priset och föreslå hur frågan skall hanteras i fortsättningen.

15. Direktiv

Bakgrund

Enligt SCB:s instruktion skall det vid centralbyrån finnas ett råd för den officiella statistiken. Rådet skall vara rådgivande och bl.a. behandla principiella frågor om den officiella statistikens tillgänglighet.

Rådet skall bl.a. också sammanställa en årlig publiceringsplan samt verka för utveckling och förvaltning av ett statistiknät.

En av rådet tillsatt arbetsgrupp för elektronisk publicering som letts av rådets sekretariat och med representanter från flera statistikansvariga myndigheter

Möte med Rådet för den officiella statistiken
2005-02-25, punkt 7 rev.

lade vid rådets möte i februari 2005 fram sin slutrapport om bl.a. förändringar i statistiknätet, om riktlinjer för myndigheternas statistiksidor samt en del andra frågor som avser statistikens tillgänglighet. Gruppen avslutade sitt arbete i och med föreliggande rapport. ”Ökad tillgänglighet till den officiella statistiken”.

Arbetsgruppens uppgifter

En ny arbetsgrupp inrättas. Arbetsgruppen skall ta fram information om den officiella statistiken, om statistiksystemet och om Rådet för den officiella statistiken att lägga på SCB:s webbplats, ta fram förslag till hur man kan informera användarna om hur de når all officiell statistik, ge synpunkter på SCB:s förslag till ändringar i innehåll och struktur för publiceringsplanen för den officiella statistiken, besluta om vilket goda exempel som skall belönas vid rådets årliga konferens 2005. Den nya arbetsgruppen skall också ta fram förslag till utvärdering av effekten av de genomförda förslagen och utforma förslag till hur man skall gå vidare med de frågor som tas upp under punkt 10 i rapporten. Underlag för gruppens arbete skall vara innehållet i föreliggande rapport samt minnesanteckningar och övrig dokumentation från föregående arbetsgrupps arbete samt förslagen från de gruppdiskussioner som genomfördes vid konferensen för den officiella statistiken 11-12 november 2004. I de förslag som tas fram förutsättes hänsynstagande till befintliga tekniska plattformar och till att myndighetens statistiksidor måste vara anpassad till respektive myndighets uppgift.

Gruppen skall också föra en diskussion om hur det fjärde steget i 24-timmarstrappan kan uppnås och diskutera olika frågor om elektronisk publicering och tillgänglighet som kommer upp. Gruppen bör vara öppen för nya tekniska möjligheter som kan bidra till att öka tillgängligheten. Arbetsgruppen lämnar en slutrapport till rådet i oktober 2006.

Sammansättning och arbetsformer

Sekretariatet vid Rådet för den officiella statistiken utser deltagare i arbetsgruppen efter att ha hört samtliga statistikansvariga myndigheter. Gruppen skall bestå av informations- och publiceringsansvariga, statistikproducenter och teknikkunniga personer. De myndigheter som sitter i rådet under arbetsgruppens verksamhetsperiod bör vara representerade i arbetsgruppen, även andra statistikansvariga myndigheter kan delta. Chefen för SCB:s Informations- och publiceringsavdelning skall leda arbetet. Arbetsgruppen skall själv fastställa sina arbetsformer och kan t.ex. inrätta undergrupper och ge uppdrag till personer utanför arbetsgruppen.

Referenser

1. Lag (SFS 2001:99) om den officiella statistiken.
2. Förordning (SFS 2001:100) om den officiella statistiken.
3. Förordning (SFS 1988:137) med instruktion för Statistiska centralbyrån.
4. Sveriges officiella statistik – årlig rapport. Rådet för den officiella statistiken.
5. Kvalitetsbegrepp och riktlinjer för kvalitetsdeklaration av officiell statistik. Meddelanden för samordningsfrågor för Sveriges officiella statistik. (MIS) 2001:1. SCB. <http://sam-forum.scb.se/asp/fraIndex.asp>
6. Könsupplad statistik. Ett nödvändigt medel för jämställdhetsanalys. CBM 2004:1. SCB. <http://sam-forum.scb.se/asp/fraIndex.asp>

Möte med Rådet för den officiella statistiken
2005-02-25, punkt 7 rev.

7. Riktlinjer för beslut om innehåll och omfattning av den officiella statistiken. 2003-10-30. Rådet för den officiella statistiken. <http://sam-forum.scb.se/asp/fraIndex.asp>
8. Vägledningen 24-timmarswebben 2.0. Nämnden för elektronisk förvaltning. 2004. <http://www.24-timmarsmyndigheten.se/DynPage.aspx?id=173>